

960402-1

Dvě tendence v chápání smyslu: jedna zdůrazňuje to, co je jedinečné, neopakovatelné, nenahraditelné, nezastupitelné - druhá naopak to, co je společné, obecné, všeobecně platné. K tomu teprve dodatečně přistupují další aspekty a motivy. Finkielkraut (7495, s. 12) vykládá „vystupňovanou kolektivní identitu“ u Jeny poražených Němců jako kompenzaci vojenské porážky a ponižující poroby v důsledku napoleonské okupace. Zároveň však ukazuje, že ideově je tento odvrát od univerzálních hodnot ve jménu německé specifičnosti připraven Herderem již o několik desetiletí dříve (1774, *Auch eine Philosophie der Geschichte*). Ten podle něho postavil do protikladu dějiny a rozum: není tomu tak, že dějiny jsou rozumné, nýbrž právě naopak: rozum je dějinný (Jochmann překládá „historie“ a „historický“, což je značně matoucí).

(Praha, 960402-1.)